

Ю. О. Лазебник,
к. е. н., доцент, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків

DOI: 10.32702/2306-6806.2018.11.66

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ: ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОБСТЕЖЕННЯ УМОВ ПРАЦІ

Iu. Lazebnik,
PhD, Associate Professor, Associate Professor of Statistics, Accounting and Auditing Department,
V.N. Karazin Kharkiv National University

MONITORING OF THE QUALITY OF EMPLOYMENT IN UKRAINE: ESTABLISHMENT OF EUROPEAN SYSTEM OF WORKING CONDITIONS SURVEY

У статті розглядаються актуальні питання вивчення аспектів якості зайнятості. Метою дослідження є адаптація міжнародних підходів оцінювання якості зайнятості до національних умов. Розроблення методичного забезпечення проведення опитування щодо умов праці для створення науково обгрунтованої бази удосконалення територіальних та місцевих програм зайнятості населення в Україні.

У статті визначено основні стратегічні напрями для проведення заходів, спрямованих на забезпечення знань і умінь для досягнення поглибленого уявлення про умови життя та праці, що були запропоновані Європейським фондом поліпшення умов життя та праці (Eurofound). Розглянуто останні загальноєвропейські обстеження, проведені Європейським фондом, що спрямовані на збір якісної інформації про умови життя, праці та практику роботи. Викладено методологічні засади забезпечення якості опитувань.

Розкрито особливості формування шести хвиль Європейського опитування щодо умов праці та якості зайнятості (EWCS) в країнах Європи у 1990—2015 рр. Визначено основні завдання і мета EWCS-2015. Розкрито основні теми, що на сьогодні охоплені обстеженням умов праці EWCS.

Особливу увагу приділено обгрунтуванню необхідності та розробленню методологічних засад проведення аналогічного анкетування в Україні на основі адаптованої до національних умов анкети для оцінювання умов праці. Наведено структуру адаптованої версії анкети за розділами та підрозділами і наведено приклади питань за кількома підрозділами.

The article deals with topical issues of studying aspects of the quality of employment. The aim of the study is to adapt international approaches to assessing the quality of employment to national conditions. Development of methodological support for conducting a survey on working conditions for the creation of a scientifically sound basis for improving the territorial and local employment programs of the population in Ukraine.

The article outlines the main strategic directions for activities aimed at providing knowledge and skills for an in-depth understanding of living and working conditions proposed by the European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound). The latest European-wide surveys conducted by the Eurofound, aimed at collecting quality information on living conditions, work and work practices, are considered. The methodological bases of quality assurance of polls are outlined. The basic requirements for developing a high-quality questionnaire as a key element of a successful survey are defined.

The peculiarities of the formation of the six waves of the European Working Conditions Survey (EWCS) in European Countries in 1990—2015 have been identified. The main objectives and objectives of the European Labor Survey EWCS-2015, which is to systematize certain aspects of employee experience, identify their main directions. The main topics covered by the EWCS Labor Inspection are discussed.

Particular attention is paid to substantiation of necessity and development of methodological principles of holding a similar questionnaire in Ukraine on the basis of an adapted to national conditions questionnaire for the evaluation of working conditions. The structure of the adapted version of the questionnaire by sections and subdivisions is given and examples of questions are given in several units. To illustrate the results of the European survey, the percentage of workers who responded "No" to the question "Does your work affect your health?" is given by the countries that participated in the survey. The main advantages and disadvantages of the EWCS survey are identified.

The prospects for further exploration, which should be aimed at a detailed study of such aspects of employment quality as employment-related relationships, labor motivation, safety and ethics of employment, the length of working time and the combination of work and personal life, as well as the development of appropriate a set of statistical indicators, the formation of an information base for research and evaluation of the quality of employment in the territorial communities of Ukraine.

Ключові слова: якість зайнятості, умови праці, анкетування, Європейське обстеження умов праці (EWCS), Європейський фонд поліпшення умов життя та праці (Єврофонд).

Key words: quality of employment, working conditions, questionnaires, European Working Conditions Survey (EWCS), European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound).

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна концепція якості зайнятості спирається на визначення зайнятості, схвалене в Резолюції про статистику праці, зайнятості та недовикористання робочої сили, що прийнята на 19-й Міжнародній конференції статистиків праці, що відбулася в жовтні 2013 року [13]. Ця Резолюція містить не тільки уточнення до існуючих стандартів Міжнародної конференції статистиків праці (МКСП), що стосуються концептуальних визначень і керівних принципів щодо робочої сили і суміжних компонентів, але також й нові основи і керівні принципи для вимірювання різних форм трудової діяльності і рекомендації щодо показників недовикористання робочої сили.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми зайнятості населення України, зокрема ефективності та продуктивності зайнятості та умов праці, досліджували такі вітчизняні науковці: Коваль С.П., Киричук І.М., Кісельова О.О., Онікієнко В.В., Коваленко Н.І., Пасєка С.Р., Штундер І.О. та ін. [2—7].

Мало дослідженим залишається такий надзвичайно важливий аспект, як якість зайнятості. Важливість якості зайнятості в рамках своєї роботи підкреслюють багато міжнародних організацій, особливо Міжнародна організація праці (МОП) та Європейський фонд поліпшення умов життя і праці — Єврофонд (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions) [8].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є адаптація міжнародних підходів оцінювання якості зайнятості до національних умов. Розроблення методичного забезпечення проведення опитування щодо умов праці для створення науково обґрунтованої бази удосконалення територіальних та місцевих програм зайнятості населення в Україні.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Провідною організацією, яка приділяє особливу увагу дослідженню умов праці та якості зайнятості є Європейський фонд поліпшення умов життя та праці (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions — Eurofound) [8], який є тристоронньою агенцією Європейського Союзу.

Дослідження, що здійснює Eurofound, спрямовані на підтримку цілей стратегії "Європа 2020" [12], розроблення науково обґрунтованих, неупереджених, своєчасних та значущих даних, які сприяють більш обґрунтованій політиці зближення умов життя та праці в Європі, забезпечення розумного, сталого та всеохоплюючого розвитку європейських країн. Виконуючи дослідження, в ході якого узагальнюються та аналізуються практичний досвід та визначаються чинники для успішних змін, Eurofound прагне документувати і розуміти зміни та розробляти ідеї щодо постійного покращення умов праці та життя європейських громадян.

Eurofound вибрав шість стратегічних напрямків для проведення заходів, спрямованих на забезпечення знань і умінь для досягнення поглибленого уявлення про умови життя та праці в Європейському Союзі:

- умови праці та сталість зайнятості;
- економічні відносини;
- зміни на ринку праці;
- якість життя та суспільні послуги;
- цифрова ера: можливості та проблеми праці та зайнятості;
- моніторинг конвергенції в Європейському Союзі.

За допомогою цих шести тем Eurofound вивчає як можна покращити умови життя та праці через державну політику та законодавство, втручання соціальних партнерів та практику на рівні робочих місць. У багаторічній програмі 2017—2020 років визначена конкретна робоча програма для кожного року програмного періоду.

Перші чотири теми є основними напрямками, де Eurofound має значний досвід проведення досліджень протягом чотирьох десятиліть та забезпечує безперервність роботи Агенції. Останні два (цифрова ера та конвергенція в ЄС) вносять новий вимір у діяльність Eurofound, оскільки вони відображають наскрізні проблеми та парадигматичні зміни, які, ймовірно, матимуть трансформаційний вплив на центральні сфери досліджень Eurofound.

Кожне загальноєвропейське обстеження, проведене Eurofound, спрямоване на населення країни, щоб збирати якісну інформацію про умови життя, праці та практику роботи. Серед обстежень можна виділити наступні:

- Європейське обстеження умов праці (European Working Conditions Survey — EWCS) — це опитування працівників, спрямоване на отримання розуміння якості роботи та зайнятості;
- Європейське обстеження компаній (European Company Survey — ECS) — це обстеження, спрямоване на керівників та представників працівників компаній для збору інформації щодо практичних питань роботи;
- Європейське обстеження якості життя (European Quality of Life Survey — EQLS) — це інтерв'ю з людьми, спрямоване на умови життя та уявлення про якість життя.

Незважаючи на відмінності цільової аудиторії, Eurofound прагне узгодити методологію опитування, коли це можливо, щоб забезпечити порівнянність та співставність інформації, отриманої в ході певного опитування, для можливості її застосування в інших сферах.

Як і у всіх дослідницьких проєктах, зацікавлені сторони Eurofound та експерти у відповідній галузі беруть участь у розробці, впровадженні та оцінці кожного опитування, забезпечуючи їх відповідність європейським та національним політикам.

Залучивши експертів до розробки анкет, а також експертів на національному рівні у процес перекладу, Eurofound має на меті забезпечити, щоб всі питання опи-

**Таблиця 1. Хвилі опитування зайнятих EWCS
щодо умов праці та якості зайнятості в країнах Європи у 1990–2015 рр.**

Хвилі опитування	Роки опитування	Країни, які приймали участь в опитуванні
Перша	1990–1991	ЄС-12 (Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Франція)
Друга	1995–1996	ЄС-15 (країни ЄС-12 плюс Австрія, Фінляндія, Швеція)
Третя	2000	15 країн ЄС та Норвегія
	2001	обстеження поширено на 12 «нових» держав-членів (Болгарія, Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія)
	2002	обстеження поширено на Туреччину
Четверта	2005	ЄС-27, а також Норвегія, Хорватія, Туреччина та Швейцарія
П'ята	2010	ЄС-27, а також Норвегія, Хорватія, колишня Югославська Республіка Македонія, Туреччина, Албанія, Чорногорія та Косово
Шоста	2015	ЄС-28, а також Норвегія, Швейцарія, Албанія, колишня Югославська Республіка Македонія, Чорногорія, Сербія та Туреччина

Джерело: узагальнено автором за [8].

тування реально відображали явища, які вони мають намір охопити.

Важливо також забезпечити узгодженість результатів опитування. Eurofound це робить, відповідально підходячи до репрезентативності відбору, вибираючи найбільш підходящий спосіб адміністрування анкет, використовуючи найсучасніші технології, набираючи досвідчених інтерв'юєрів та забезпечуючи всебічну підготовку для інтерв'ювання та кодування, а також шляхом миттєвої перевірки зібраних даних, застосовуючи складні ваги та відповідний аналіз.

Зобов'язання компанії Eurofound щодо надання високоякісної інформації також відображені у стратегії забезпечення якості опитувань.

Eurofound прагне до використання системи відбору одиниць для опитування (респондентів) найвищої якості. У кожній країні вона намагається знайти реєстр, який охоплює щонайменше 95% цільового населення. Для об'єктної системи зберігання даних ECS (Entity Component System) краще, щоб ці реєстри містили контактну інформацію для установ, в іншому випадку використовуються бази даних компаній. Для європейського опитування якості життя (EQLS) та європейського опитування умов праці (EWCS), реєстри зазвичай містять адреси домашніх господарств або окремих осіб [9; 10]. Коли такого реєстру немає, Eurofound використовує так звану процедуру "випадковий маршрут" для створення списку можливих респондентів.

Eurofound також має намір відібрати вибірки, які є достатньо великими, щоб отримати дійсні результати на рівні окремих країн, які відображають розподіл європейського населення належним чином для того, щоб узагальнити в Європі у цілому.

Мета дослідження вимагає, щоб розмір вибірки на рівні країни становив принаймні 1000 респондентів, для зменшення похибки обстеження. Друга мета — відбір великої кількості об'єктів у великих країнах, як це робиться в останніх EWCS та EQLS.

Іноді доводиться задавати відкриті запитання, які не входять у список заздалегідь визначених відповідей. Це може бути, наприклад, для сектору. Інтерв'юєр спочатку отримує детальну відповідь, а потім включити її до відповідної категорії в загальноєвропейській статистичній класифікації економічної діяльності (NACE).

Кодування, як правило, повинно застосовуватися для відкритих питань, пов'язаних із доходом, рівнем освіти респондентів (через ISCED), а також регіоном, в якому вони живуть (через NUTS).

Коли фаза збору даних завершена, набори даних зважуються, щоб компенсувати різні можливі причини дисбалансу у вибірці. Той факт, що різні люди мають різну ймовірність відбору для опитування, має бути враховано статистично. Чим більша кількість людей, які живуть або працюють, тим менша їхня можливість узяти участь в інтерв'ю. Також варіація рівня готовності брати участь в опитуванні може призвести до недостатньої представленості окремих груп респондентів. Відмінності у розмірі робочої сили в різних країнах не повністю відображаються у національних вибірках. Отже, зважування гарантує, що великі країни більше впливають на результати на рівні ЄС.

Європейське опитування робочої сили (The European Labour Force Survey — LFS) часто використовується як джерело довідкових даних для визначення того, наскільки дані є репрезентативними для населення.

Eurofound адаптує методологію до конкретних вимог кожного опитування. Більш детальна інформація доступна на окремих сторінках опитування [9; 10].

З моменту свого заснування у 1990 році Європейське опитування умов праці (EWCS) надає огляд умов праці в Європі, з тим щоб:

- визначати та кількісно оцінювати на гармонізованій основі умови праці як найманих працівників у Європі, так і самозайнятих;
- аналізувати зв'язки між різними аспектами умов праці;
- визначати групи ризику та актуальні питання;
- здійснювати моніторинг тенденції шляхом надання однорідних та зіставних у часі показників з цих питань;
- сприяти розвитку європейської політики, зокрема, у сфері якості праці та зайнятості.

ЄС охоплює різноманітні системи виробничих відносин, які розвиваються у відповідь на політичні та економічні події та змінюються з плином часу. На цьому тлі Eurofound створив інструмент для систематичного моніторингу та аналізу того, як європейські системи економічних відносин адаптуються до посткризових часів та еволюціонують. Цей інструмент передбачає проведення анкетування, яке базується на чотирьох ключових вимірах промислових відносин: промислової демократії, конкурентоспроможності промисловості, соціальної справедливості та якості праці й зайнятості.

Працівники були випадково вибрані зі статистичної вибірки, що складається з усіх шарів суспільства. Залежно від розміру країни та національних домовленостей вибірка становила від 1000 до 3300 осіб на одну країну.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ДАНІ ПРО ЧЛЕНІВ ДОМОГОСПОДАРСТВА	
1.1. Дані про респондента	1.2. Дані про інших членів домогосподарства
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНА ЧАСТИНА	
2.1. Основні питання про роботу	
2.2. Питання, що стосуються компанії або організації, яка є основним місцем роботи	
2.3. Питання, що стосуються приватного бізнесу	
2.4. Питання щодо основної оплачуваної роботи	
2.5. Питання стосовно рівноваги між роботою та особистим життям	
2.6. Питання стосовно того, як організована робота	
2.7. Питання щодо безпосереднього начальника	
2.8. Питання про навички і навчання	
2.9. Питання, присвячені здоров'ю	
2.10. Питання про час відсутності на роботі останнім часом	
2.11. Питання, що стосуються роботи в цілому	
2.12. Питання, що стосуються діяльності поза робочим часом	
2.13. Питання, що стосуються освіти і доходу	

Рис. 1. Структура адаптованої версії анкети для оцінювання умов праці

Джерело: розроблено автором.

Особисте інтерв'ю проводилося в будинках людей і охоплювало вичерпний перелік питань щодо їх умов праці. Уся зібрана інформація була розглянута з гарантованою конфіденційністю та анонімністю кожного інтерв'юера.

Високоякісна анкета є ключовим елементом успішного опитування: Eurofound вкладає значні кошти у розробку та якісний переклад анкет. Кожного разу, коли проводяться EWCS, анкета переглядається за підтримки експертів, політичних діячів та керівництва Eurofound.

У кожній хвилині опитувань випадкова вибірка працівників (робітників та самозайнятих) була обстежена із використанням особистого анкетування. Після розширення Європейського Союзу та інтересів з країн Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ, англ. European Free Trade Association — EFTA) географічне покриття опитування розширилося (табл. 1).

Шоста хвиля опитування EWCS включає питання попередніх опитувань, що дозволяють проводити аналіз з плином часу. Вона також містить нові запитання, що стосуються виникаючих професійних та політичних проблем, що представляють інтерес. З метою забезпечення повної картини якості зайнятості чоловіків і жінок з моменту проведення першої хвили опитування перелік запитань анкети значно розширився. Врахування гендерної проблематики є важливим аспектом для розроблення останніх варіантів анкети.

Останнє опитування EWCS відбулося у 2015 році. Анкета була підготовлена на тридцяти двох різних мовах, одинадцять з яких були використані в більш ніж одній країні та, при необхідності, адаптовані до культурного контексту. Всі мовні версії доступні на веб-сайті Єврофонда [14].

Метою EWCS є систематизація певних аспектів досвіду працівників. Вона включає в себе такі напрями:

- фізичні та психосоціальні фактори ризику;
- робочий час: тривалість, організація, передбачуваність та гнучкість; робочий і життєвий баланс;
- місце роботи;
- швидкість роботи, детермінанти темпу;
- участь працівників, політика щодо кадрових ресурсів та організація роботи (наприклад, обертання завдань); представництво працівників;

- використання навичок, пізнавальні аспекти роботи, прийняття рішень та навчання у роботі;
- умови праці: безпека роботи та незахищеність;
- соціальні відносини на роботі: підтримка, довіра, співпраця, дискримінація, насильство;
- гендерні питання: сегрегація, склад сім'ї, неоплачувана робота, розмір жінок на контрольних посадах;
- добробут та здоров'я, заробіток та фінансова безпека.

Доступні мовні версії, що використовуються в кожній країні, також охоплені EWCS.

Теми, що на сьогодні охоплені обстеженням EWCS, включають:

- статус зайнятості;
- тривалість та організацію робочого часу;
- організацію праці;
- навчання та підготовку;
- фактори фізичного та психосоціального ризику;
- охорону здоров'я та безпеку;
- баланс праці та особистого життя;
- участь працівників;
- прибуток та фінансову безпеку;
- роботу та здоров'я.

В Україні доцільно започаткувати проведення аналогічного анкетування на основі адаптованої до національних умов анкети.

Адапована версія анкети включає такі розділи та підрозділи (рис. 1).

Питання підрозділу "Питання стосовно рівноваги між роботою та особистим життям" включають, зокрема, такі:

Q44. Як графік вашої роботи дозволяє виконувати свої сімейні обов'язки, а також займатися громадською діяльністю поза робочим місцем?

Q46. Як часто за останні 12 місяців (або з тих пір, як ви почали працювати на вашій основній оплачуваній роботі) траплялося, що ви працювали в свій вільний час, щоб виконати робочі вимоги?

До питань підрозділу "Питання стосовно того, як організована робота", зокрема, входять такі:

Q48. Чи характерні для вашої роботи короткі повторювані робочі завдання, що тривають менше: 1 хвилини, 10 хвилин?

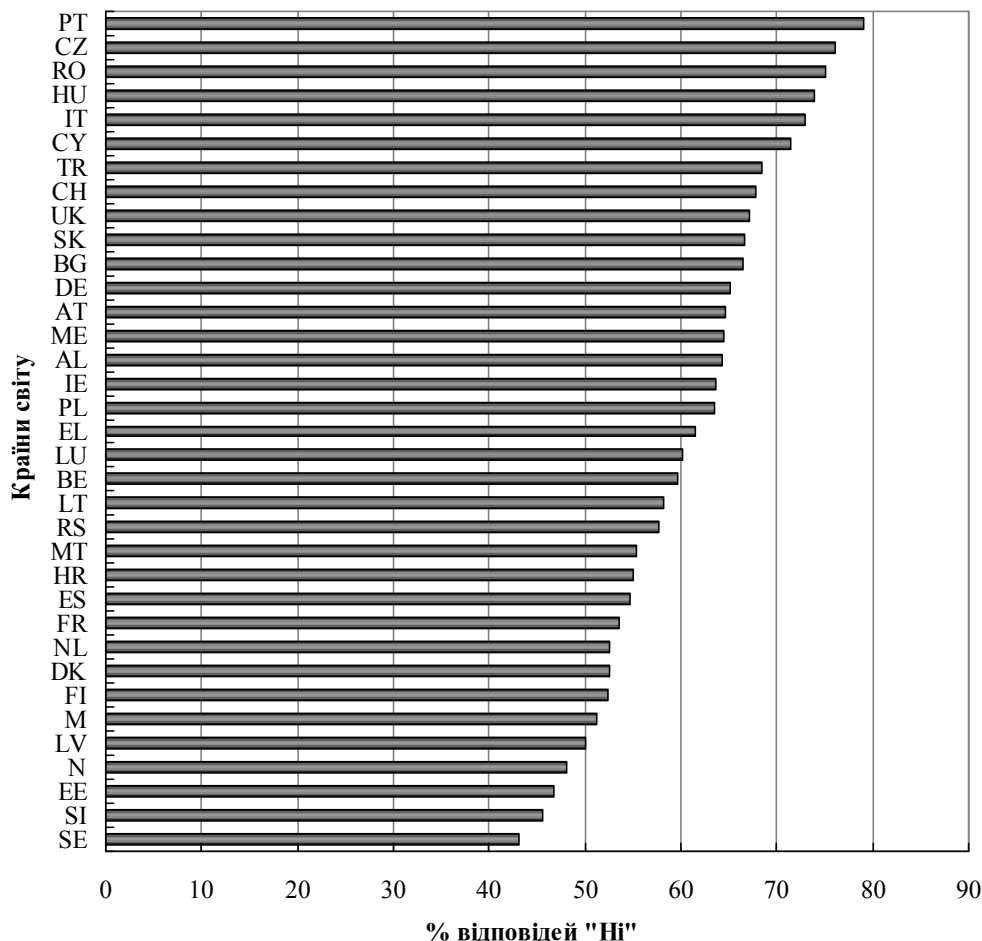

Рис. 2. Структура відповідей "Ні" респондентів на питання "Чи ваша робота впливає на ваше здоров'я?" за країнами світу, що брали участь у опитуванні в 2015 р.

Джерело: за даними [11].

Q51. Як часто вам доводиться переривати свою роботу, щоб зайнятися непередбаченими дорученнями?

Q55. Чи потребує ваша робота обміну з колегами своїми робочими завданнями?

Q57. Хто вирішує, як розподіляти ці робочі завдання?

Блок питань підрозділу "Питання, присвячені здоров'ю" містить такі питання:

Q73. Як ви вважаєте, ваші здоров'я або безпека схильні до ризику через роботу?

Q74. Чи впливає ваша робота на ваше здоров'я?

Q75. Який загальний стан вашого здоров'я?

Q76. Чи є у вас яке-небудь захворювання або проблема зі здоров'ям, які вже тривають більше 6 місяців?

Q77. Чи обмежені ваші повсякденні дії через це захворювання або проблеми зі здоров'ям?

Питання підрозділу "Питання про час, коли ви могли бути відсутніми на роботі останнім часом" включають, зокрема такі:

Q82. Скільки днів за останні 12 місяців (або з тих пір, як ви почали працювати на вашій основній оплачуваній роботі) ви були відсутні на роботі через перебування на лікарняному або у відпустці через хворобу?

Q83.a. Скільки з цих днів на лікарняному були результатом нещасних випадків на роботі?

Q83.b. Скільки з цих днів на лікарняному були результатом проблем зі здоров'ям, які були викликані або посилювалися через роботу (крім нещасних випадків)?

Q84.a. Чи працювали ви у той час, коли були хворі, за останні 12 місяців (або з тих пір, як ви почали працювати на своїй основній оплачуваній роботі)?

Q86. Чи необхідні в майбутньому зміни на вашому робочому місці або у вашій трудовій діяльності з тим,

щоб ви могли до них пристосуватися з урахуванням своєї хвороби або проблеми зі здоров'ям?

Наприкінці анкети розміщено окремий розділ "Протокол інтерв'юера", де вказуються: дата опитування; час початку опитування; час закінчення опитування; регіон України; кількість осіб, присутніх на опитуванні, включаючи інтерв'юера; чи були потрібні респонденту роз'яснення; чи виникали у нього труднощі, відповідаючи на питання.

На основі розробленої анкети із використанням інструментарію Google-форми [1] проведено пробне опитування домогосподарств та окремих осіб України щодо якості зайнятості.

На рисунку 2 для ілюстрації результатів європейського опитування наведено частки працівників, які відповіли "Ні" на запитання "Чи ваша робота впливає на ваше здоров'я?" ("Does your work affect your health?"), за країнами, що брали участь в опитуванні [11].

На офіційному веб-сайті Єврофонда [11] є інструментарій географічної візуалізації результатів опитування за країнами ЄС, що брали участь в обстеженні EWCS-2015, за кожним питанням анкети.

Так, за результатами опитування країнами з найбільшою часткою респондентів, що відповіли "Ні" на питання "Чи ваша робота впливає на ваше здоров'я?" виявилися Португалія, Чеська Республіка, Румунія, а з найменшою — Швеція, Словенія, Естонія.

ВИСНОВКИ

Перевага опитування EWCS полягає в тому, що воно пропонує детальні показники для вимірювання якості роботи на макрорівні (тобто рівні індивідуальних працівників), які можна агрегувати до національного рівня та дезагрегувати за групами працівників

(тобто гендерна ознака, вид економічної діяльності тощо). Основним його недоліком є нерегулярність: опитування проводяться лише кожні п'ять років, деякі питання не зберігаються незмінними в наступних опитуваннях, для окремих країн існують невеликі вибіркові показники, а для деяких вимірів використовуються неповні показники. Крім того, заробітна плата не належним чином покрита (дані у багатьох країнах відсутні, або кількість вибірки замала для проведення змістовного аналізу).

Перспективи подальших розвідок. Питання статистичного оцінювання якості зайнятості є доволі широким та таким, що потребує комплексного вирішення. Подальші дослідження будуть спрямовані на детальне вивчення таких аспектів якості зайнятості, як відносини, пов'язані з зайнятістю, трудова мотивація, безпека й етика зайнятості, тривалість робочого часу і поєднання трудової діяльності та особистого життя, а також на розроблення відповідного набору статистичних показників, формування інформаційної бази дослідження та оцінювання якості зайнятості в територіальних громадах України.

Література:

- АНКЕТА для оцінювання умов праці [Електронний ресурс]. Google-форма. — Режим доступу: <https://goo.gl/forms/JBiS1riBrzfgYNXB2>
- Коваль С.П. Соціально-економічні проблеми якості зайнятості населення на ринку праці України // Аспекти праці. — 2012. — № 2. — С. 20—25.
- Киричук І.М. Дослідження умов праці та особливостей організації лікувально-діагностичного процесу в інфекційних стаціонарах // Україна. Здоров'я нації, 2016. — № 1—2 (37—38). — С. 94—98.
- Кісельова О. О. Забезпечення ефективної зайнятості населення в економіці регіону: автореферат дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / Нац. акад. наук України, Ін-т екон. — правов. дослідж. — Донецьк, 2009. — 20 с.
- Онiкiєнко В.В. Коваленко Н.І. Продуктивна зайнятiсть: змiст, актуальнi проблеми i шляхи досягнення. — К.: Прiнт-експрес, 2008. — 50 с.
- Пасєка С.Р. Ефективна зайнятiсть як форма реалiзацiї соціально-трудоого потенціалу // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1. Економіка: збірник наукових праць. — Чернігів: ЧДІЕУ, 2012. — № 2 (14). — 200 с.
- Штундер І.О. Механізм формування ефективної зайнятості в умовах інноваційного розвитку економіки // Соціально-трудоого відносини: теорія та практика: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; [редкол.: А.М. Колот (голова) та ін.]. — К.: КНЕУ, 2014. — № 2. — С. 162—166.
- European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Official Website [Electronic resource]. — Way of access: <https://www.eurofound.europa.eu/>
- European Quality of Life Surveys (EQLS) [Electronic resource] / Eurofound. — Way of access: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-quality-of-life-surveys>
- European Working Conditions Surveys (EWCS) [Electronic resource] / Eurofound. — Way of access: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys>
- European Working Conditions Survey — Data visualization [Electronic resource] / Eurofound. — Way of access: <https://www.eurofound.europa.eu/data/european-working-conditions-survey>
- Europe 2020 strategy [Electronic resource] / European Commission. — Way of access: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

13. Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization (19th International Conference of Labour Statisticians, 2013) [Electronic resource] / International Labour Office, Department of Statistics. Geneva, ILO, 2013. — Way of access: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf

14. Sixth European Working Conditions Survey: 2015 [Electronic resource] / Eurofound. — Way of access: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys/sixth-european-working-conditions-survey-2015>

References:

- Google-form (2018), "Questionnaire for Evaluation of Working Conditions", available at: <https://goo.gl/forms/JBiS1riBrzfgYNXB2> (Accessed 24 Okt 2018).
- Koval, S.P. (2012), "Socio-economic problems of the quality of employment of the population on the labor market of Ukraine", *Aspekty pratsi*, vol. 2, pp. 20—25.
- Kyrychuk, I.M. (2016), "Investigation of working conditions and peculiarities of organization of medical-diagnostic process in infectious hospitals", *Ukraina. Zdorov'ia natsii*, vol. 1-2 (37—38), pp. 94—98.
- Kisel'ova, O.O. (2009), "Ensuring effective employment of the population in the region's economy", Ph.D. Thesis, 08.00.07, National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economic and Legal Studies, Donetsk, Ukraine.
- Onikiienko, V.V. and Kovalenko, N.I. (2008), *Produktyvna zajniatist': zmist, aktual'ni problemy i shliakhy dosiahnennia* [Productive employment: content, topical issues and ways to achieve], Print-ekspres, Kyiv, Ukraine.
- Pasieka, S.R. (2012), "Effective employment as a form of social and labor potential implementation", *Naukovyj visnyk ChDIEU. Serii 1. Ekonomika: zbirnyk naukovykh prats'*, vol. 2 (14), p. 200.
- Shtunder, I.O. (2014), "Mechanism of formation of effective employment in conditions of innovative development of economy", *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka*, vol. 2, pp. 162—166.
- The official site of European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2018), available at: <https://www.eurofound.europa.eu/> (Accessed 24 Okt 2018).
- Eurofound (2018), "European Quality of Life Surveys (EQLS)", available at: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-quality-of-life-surveys> (Accessed 24 Okt 2018).
- Eurofound (2018), "European Working Conditions Surveys (EWCS)", available at: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys> (Accessed 24 Okt 2018).
- Eurofound (2018), "European Working Conditions Survey — Data visualization", available at: <https://www.eurofound.europa.eu/data/european-working-conditions-survey> (Accessed 24 Okt 2018).
- European Commission (2018), "Europe 2020 strategy", available at: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en (Accessed 24 Okt 2018).
- International Labour Office, Department of Statistics (2013), "Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization (19th International Conference of Labour Statisticians)", available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf (Accessed 24 Okt 2018).
- Eurofound (2015), "Sixth European Working Conditions Survey: 2015", available at: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-working-conditions-surveys/sixth-european-working-conditions-survey-2015> (Accessed 24 Okt 2018).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2018 р.